

Charakter i kontrola rozstrzygnięć Urzędu Patentowego w postępowaniu spornym

Spis treści

- I. Wstęp
- II. Charakterystyka postępowania spornego
- III. Rozstrzygnięcia niemerytoryczne postępowania spornego i ich kontrola
- IV. Rozstrzygnięcia merytoryczne postępowania spornego i ich kontrola
- V. Podsumowanie

Streszczenie

W prezentowanym artykule autor opisuje charakterystykę postępowania spornego prowadzonego przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej. Przedstawiona została problematyka zarówno rozstrzygnięć wпадkowych, postanowień wydawanych w toku postępowania, jak i rozstrzygnięć merytorycznych, w szczególności decyzji wydawanych przez Urząd Patentowy. Poruszono również kwestie kontroli sądowno-administracyjnej decyzji i postanowień wydawanych w postępowaniu spornym. Zasygnalizowana problematyka nie była dotąd szerzej poruszana w literaturze prawniczej, znaczenie tego postępowania w ostatnich latach zaś wzrasta, chociażby w kontekście rosnącej liczby projektów wynalazczych oraz prób ujednoczenia prawa patentowego w Europie.

Słowa kluczowe: Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej; postępowanie sporne; kontrola sądowno-administracyjna.

JEL: K41, O30, O34

I. Wstęp

W polskim prawie własności przemysłowej, podobnie jak w wielu systemach prawnych innych państw istnieje dualizm rozpoznawania spraw z zakresu własności przemysłowej. Sprawy o unieważnienie i stwierdzenie wygaśnięcia praw wyłącznych rozpoznawane w postępowaniu spornym podlegają kontroli sądów administracyjnych zgodnie z art. 257 ustawy z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (dalej: pwp)¹. Natomiast sprawy o naruszenie praw z zakresu własności przemysłowej są zasadniczo rozpoznawane przez sądy cywilne. Ogólną kompetencję w tym zakresie przyznaje sądownictwu cywilnemu przepis art. 283 pwp, zgodnie z którym sprawy

¹ T.j. Dz.U. 2017, poz. 776.

dotyczące roszczeń cywilnoprawnych z zakresu ochrony własności przemysłowej, nienależące do kompetencji innych organów, rozstrzygane są, z zastrzeżeniem art. 257, w trybie postępowania cywilnego na zasadach ogólnych. Przykładowe kategorie tego rodzaju spraw wskazuje przepis art. 284 pwp i są to m.in.: sprawy o ustalenie patentu, naruszenie patentu, wynagrodzenie za korzystanie z projektu wynalazczego. Jednakże w zakresie postępowania spornego nastąpiło przekazanie określonej kategorii spraw innym organom, co powoduje, że sądy w postępowaniu cywilnym nie są uprawnione do dokonywania własnych, odmiennych od treści decyzji Urzędu Patentowego (i orzeczeń sądów administracyjnych) ustaleń. Ostateczne rozstrzygnięcia zapadłe w tych sprawach stwarzają określony stan prawny, który podlega uwzględnieniu przy rozpatrywaniu spraw cywilnych (Żyznowski, 2002, s. 6). Jak podniósł Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z 9 września 2015 r.², „Sąd cywilny jest związany decyzją administracyjną Urzędu Patentowego RP, wydaną w przewidzianym trybie, stosownie do kompetencji tego organu i na podstawie obowiązującego prawa”. Autorzy (Adamczak i du Vall, 2013, s. 42) wskazują na mankamenty obowiązującego dualnego systemu prawnego, wśród których wymieniają brak sędziów wyspecjalizowanych w sprawach własności przemysłowej, brak możliwości merytorycznego rozpoznawania sprawy przez sądy administracyjne oraz brak jasnych relacji pomiędzy postępowaniem o naruszenie i unieważnienie, wskutek czego istnieje brak pewności prawnej.

II. Charakterystyka postępowania spornego

Postępowanie sporne zostało uregulowane w przepisach art. 255–258 pwp. Zmiana przepisów art. 255 i 256 pwp oraz dodanie przepisów art. 255¹–255¹² pwp nastąpiła przepisem art. 1 pkt 31 do 33 ustawy z 23 stycznia 2004 r.³ nowelizującej pwp. Ustawa miała na celu wprowadzenie do pwp przepisów proceduralnych w zakresie trybu i zasad postępowania przed Urzędem Patentowym w sprawach spornych w miejsce regulowania ich – jak w dotychczasowym stanie prawnym – w oparciu o przepisy wykonawcze, tj. rozporządzenie Rady Ministrów z 30 sierpnia 2001 r. w sprawie postępowania spornego przed Urzędem Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej⁴. W uzasadnieniu rządowego projektu nowelizacji pwp⁵ wskazano, iż zmiany uwzględniają przedstawione przez Radę Legislacyjną wątpliwości co do prawidłowości rozwiązania przyjętego w dotychczasowym stanie prawnym, tj. zamieszczenia regulacji szczegółowego trybu postępowania spornego przed Urzędem Patentowym w akcie wykonawczym (Okoń, 2004). *Numerus clausus* spraw rozpatrywanych w trybie postępowania spornego określa art. 255 ust. 1 pwp. Sprawy te można podzielić na cztery kategorie. Pierwszą stanowią sprawy o unieważnienie tytułów ochronnych i unieważnienie uznania na terytorium RP ochrony międzynarodowego znaku towarowego (art. 255 ust. 1 pkt 1, 1¹, 1², 9). Drugą kategorię stanowią sprawy o stwierdzenie wygaśnięcia tytułów ochronnych (art. 255 ust. 1 pkt 2, 2¹, 3, 3¹, 4, 5 i 8). Do trzeciej zaliczyć można sprawy dotyczące licencji przymusowych (art. 255 ust. 1 pkt 6, 6¹ i 7). Wreszcie ostatnią kategorią są sprawy o stwierdzenie bezzasadności zmiany warunków korzystania z oznaczenia geograficznego w przypadku określonym w art. 188 ust. 3 pwp (taką klasyfikację przedstawił: Szewc, 2014, s. 1266–1267). Sprawy są rozpoznawane

² II PK 137/14, ZNSA 2016/1/104-108.

³ Dz.U. 2004 Nr 33, poz. 286.

⁴ Dz.U. 2001 Nr 92, poz. 1018.

⁵ Druk sejmowy nr 1607, IV kadencja, 2003 r.

w składach kolegialnych 3-osobowych, natomiast w sprawach zawitych w składach 5-osobowych (art. 279 ust. 2 pwp). Postępowanie sporne ma charakter postępowania administracyjnego, gdyż w myśl art. 256 pwp w sprawach nieuregulowanych w pwp stosuje się kodeks postępowania administracyjnego⁶. Jednakże w postępowaniu spornym nie stosuje się przepisów k.p.a. o terminach załatwiania spraw, k.p.a. przewiduje termin miesięczny dla załatwienia sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego, a w przypadku sprawy szczególnie skomplikowanej termin dwumiesięczny (art. 35 § 3 k.p.a.). Dla Urzędu Patentowego przepis art. 255 ust. 3 pwp przewidział termin sześciu miesięcy od dnia złożenia wniosku, ma on jednak charakter instrukcyjny (Demendecki, Niewęglowski, Sitko, Szczotka i Tylec, 2014, s. 1072). Ponadto zgodnie z art. 256 ust. 3 pwp, przepisów k.p.a o ponownym rozpatrywaniu sprawy, na wniosek strony, spraw załatwionych przez wydanie decyzji, od której nie służy odwołanie (tj. art. 127 § 3 k.p.a.), nie stosuje się do decyzji rozstrzygającej sprawę co do jej istoty i wydanej po przeprowadzeniu rozprawy. Wreszcie w postępowaniu spornym nie obowiązują przepisy k.p.a. o kosztach postępowania, a zamiast nich zasady obowiązujące w procedurze cywilnej, tj. art. 98 i n. kodeksu postępowania cywilnego⁷ (art. 256 ust. 2 pwp).

Naczelną zasadą postępowania spornego jest jego kontrydiktoryjność. Podstawę wniosku i dowody na jego poparcie przedstawia sam wnioskodawca, strona przeciwna zaś przy użyciu wybranych przez siebie środków i dowodów odpiera jego zarzuty. Kompetencja organu rozstrzygającego w gromadzeniu materiału dowodowego jest zatem ograniczona w myśl art. 256 ust. 4 pwp. Urząd Patentowy rozstrzyga sprawy w trybie postępowania spornego w granicach wniosku i jest związany podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę. NSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 1 marca 2016 r.⁸, podał wprost, iż „W postępowaniu przed Urzędem Patentowym ograniczona jest inicjatywa organu w zakresie zbierania materiału dowodowego i wyjaśniania z urzędu istotnych dla wyniku sprawy okoliczności faktycznych. Postępowanie to bowiem ma charakter kontrydiktoryjny, na co wskazuje m.in. przepis art. 255 ust. 4 pwp. Toteż, będąca przedmiotem kontroli sądu administracyjnego aktywność Urzędu Patentowego w kierunku wyjaśnienia istotnej okoliczności faktycznej, poprzez dopuszczenie z urzędu dowodu, z której jedna ze stron wyprowadza korzystne dla niej skutki prawne, mogła by być nawet poczytana za przejaw stronniczości organu”. Jak z kolei wskazał NSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 23 maja 2016 r.⁹, „Organ w ramach postępowania spornego prowadzonego w oparciu o przepisy p.w.p. nie dokonuje samodzielnie rekonstrukcji stanu sprawy, a jedynie zajmuje stanowisko dotyczące argumentacji prezentowanej przez strony postępowania. Organ nie może więc oprzeć decyzji o unieważnieniu prawa ochronnego na innej podstawie niż wskazana we wniosku, nie jest też uprawniony do poszukiwania czy też rozważania, czy nie zachodzą inne przyczyny unieważnienia prawa ochronnego niż te, które podniósł wnioskodawca”. Podał następnie, że „Postępowanie sporne nie stanowi nadzwyczajnego trybu, którego celem jest weryfikacja zgodności z prawem (materialnym i przepisami postępowania, które w sprawie o udzieleniu prawa ochronnego miały zastosowanie) decyzji o udzieleniu prawa ochronnego, lecz jest postępowaniem, w którym organ ocenia na podstawie

⁶ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. (t.j. Dz.U. 2017, poz. 1257).

⁷ Ustawa z 17 listopada 1964 r. (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1360).

⁸ II GSK 2425/14, Lex nr 2081256.

⁹ II GSK 2966/14, Lex nr 2083255.

dowodów przedłożonych przez strony tego postępowania czy zaistniała konkretna, wskazana we wniosku przesłanka unieważnienia tego prawa”. Pomimo regulacji z art. 255 ust. 4 pwp w postępowaniu spornym nadal, przynajmniej formalnie, znajduje zastosowanie wyrażona w art. 7 k.p.a. zasada prawdy materialnej (obiektywnej) oraz statuowany w 77 § 1 k.p.a. obowiązek zebrania i rozpatrywania całokształtu materiału dowodowego w sposób wyczerpujący (Szewc, 2014, s. 1262–1263)¹⁰. WSA w Warszawie w wyroku z 3 października 2007 r.¹¹, zauważył, że „Urząd Patentowy RP jest obowiązany m.in. do przestrzegania zasady pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa, a także przestrzegania art. 7, art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a. oraz uzasadniania swoich rozstrzygnięć według wymagań określonych w przepisie art. 107 § 3 k.p.a.”. Podobnie w uzasadnieniu wyroku WSA w Warszawie z 15 października 2007 r.¹², podano, że „Z przepisu art. 256 ust. 1 p.w.p. wynika, że w postępowaniu administracyjnym prowadzonym w przedmiocie unieważnienia znaku towarowego nie jest wyłączony obowiązek organu wyjaśnienia okoliczności sprawy, o którym mowa w art. 7 i art. 77 k.p.a.”¹³.

Stroną w postępowaniu spornym jest uprawniony z prawa wyłącznego, osoby mające interes prawny w uzyskaniu rozstrzygnięcia w sprawach, o których mowa w art. 255 pwp, a także z racji, iż postępowanie sporne może zostać zainicjowane wniesieniem sprzeciwu wobec decyzji Urzędu Patentowego (art. 255 ust. 1 pkt 9 pwp) – osoba wnosząca sprzeciw (Szewc, 2014, s. 1262). Nie określono pojęcia „strony” na potrzeby postępowania spornego, dlatego też zastosowanie znajduje ogólna definicja strony z art. 28 k.p.a. Zatem podstawowym kryterium wyznaczającym status strony w postępowaniu spornym jest interes prawny (Szewc, 2003, s. 306–307).

III. Rozstrzygnięcia niemerytoryczne postępowania spornego i ich kontrola

Postępowanie sporne jest wszczynane na pisemny wniosek osoby mającej interes prawny w uzyskaniu określonego rozstrzygnięcia, jednakże może być również zainicjowane złożeniem sprzeciwu od decyzji uznanego przez uprawnionego za bezzasadny (art. 255 ust. 1 pkt 9 pwp). Przepis art. 255¹ ust. 1–4 pwp określa niezbędne elementy, które powinien zawierać wniosek o wszczęcie postępowania spornego. Wniosek jest wstępnie badany przez Urząd Patentowy pod kątem wymagań formalnych i w razie wystąpienia usterek lub braków wnioskodawca jest wzywany do ich usunięcia w terminie 30 dni pod rygorem umorzenia postępowania. Po bezskutecznym upływie terminu do usunięcia usterek (np. sprecyzowanie żądania) czy braków (np. złożenie podpisu, pełnomocnictwa, uiszczenia opłaty) Urząd Patentowy wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Niemniej jednak powyższy termin (zawity) może zostać przywrócony na podstawie art. 58 k.p.a. w zw. z art. 256 ust. 1 pwp i po spełnieniu wymagań tam wskazanych (Szewc, 2014, s. 1276).

¹⁰ Autor przychylił się do stanowiska wyrażonego przez WSA w Warszawie w wyroku z 11 października 2007 r. (VI SA/Wa 282/07), wskazującego iż na pewne odstępstwa od wymogu stosowania w postępowaniu spornym zasady prawdy obiektywnej pozwala to, że w postępowaniu tym przepisy k.p.a. stosuje się tylko odpowiednio.

¹¹ VI SA/Wa 1057/07, Lex nr 395329.

¹² VI SA/Wa 1356/07, Lex nr 395377.

¹³ Jednakże aktualniejsze orzeczenia takie, jak wyrok WSA w Warszawie z 16 stycznia 2013 r. (VII SA/Wa 737/12, Lex nr 1274899) wskazują, że „Nie można przenosić do postępowania spornego o unieważnienie prawa ochronnego przez art. 256 ust. 1 p.w.p. – wynikających z art. 7 i art. 77 k.p.a. obowiązków Urzędu Patentowego w zakresie zbierania i oceny dowodów oraz załatwiania sprawy z uwzględnieniem interesu społecznego i słuźnego interesu obywateli, gdyż art. 255 ust. 4 p.w.p. jest przepisem zawierającym objętą nim pełną regulację wykluczającą możliwość uzupełniającego zastosowania przepisów kodeksu postępowania administracyjnego”. Podobnie wypowiedział się NSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 22 marca 2013 r. (II GSK 2472/11, Lex nr 1334133) stwierdzając, iż „Artykuł 77 § 1 k.p.a. z uwagi na zasadę kontradyktoryjności, na jakiej oparte jest postępowanie sporne przed Urzędem Patentowym, zasadniczo nie ma w tym postępowaniu zastosowania. To strony, a nie organ, zbierają dowody na ustalenie istotnych w sprawie okoliczności”.

Na kolejnym etapie postępowania Urząd Patentowy doręcza stronom postępowania odpisy wniosku i wyznacza termin na nadesłanie odpowiedzi (art. 255² pwp), a następnie rozsyła za wiadomienia o rozprawie, które winny być doręczone co najmniej 7 dni przed wyznaczonym terminem (art. 255³ pwp). W przepisie art. 255³ ust. 5 pwp unormowano możliwość zastosowania przez Urząd Patentowy prekluzji dowodowej w razie nadmiernego przewlekania postępowania przez strony. Chodzi tu o sytuację, gdy postępowanie trwa dłużej niż to konieczne do wyjaśnienia okoliczności faktycznych i prawnych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, przy czym przewlekłość jest znaczna (Demendecki, Niewęglowski, Sitko, Szczotka i Tylec, 2014, s. 1075–1076). Instytucja ta dopuszcza możliwość zobowiązania stron do podania wszystkich twierdzeń oraz dodatkowych dowodów na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania. Jej celem jest zdyscyplinowanie stron i przeciwdziałanie próbom nieuzasadnionego opóźniania rozstrzygnięcia sprawy (grania na zwłokę). Prekluzja dowodowa nie może być jednak zastosowana, jeżeli strona wykaże, że powołanie danych dowodów w wyznaczonym terminie nie było możliwe albo że potrzeba powołania dowodu wynikła później (Szewc, 2014, s. 1280). W praktyce okoliczności uzasadniające odstąpienie od stosowania prekluzji podlegają ocenie Urzędu Patentowego.

Zgodnie z art. 255⁴ pwp, Urząd Patentowy, w razie stwierdzenia braku swej właściwości, gdy wniosek nie dotyczy spraw określonych w art. 255 ust. 1 pwp, wydaje postanowienie o uznaniu się niewłaściwym. W prawie administracyjnym właściwość organu oznacza prawną zdolność do wiążącego ustalenia konsekwencji obowiązującej normy prawa administracyjnego w stosunku do określonego podmiotu (Wajda, 2014, s. 90). Zarazem przepis art. 19 k.p.a. ustanawia zasadę przestrzegania z urzędu właściwości przez wszystkie organy administracji publicznej, zarówno rzeczowej (którą zgodnie z art. 20 k.p.a. ustala się według przepisów o zakresie działania organu), jak i miejscowej. Jednakże w przypadku uznania się niewłaściwym do rozpatrzenia sprawy Urząd Patentowy nie przekazuje sprawy do organu właściwego, w myśl art. 65 § 1 k.p.a., którego stosowanie zostało wyłączone przez normę szczególną z art. 255⁴ ust. 1 pwp (Szewc, 2014, s. 1281). Natomiast w razie wycofania wniosku przed rozprawą postępowanie podlega umorzeniu w drodze decyzji. Na postanowienie Urzędu Patentowego o uznaniu swej niewłaściwości nie przysługuje skarga do sądu administracyjnego¹⁴ (Szewc, 2014, s. 1310).

W trakcie postępowania spornego jest przeprowadzana przed Urzędem Patentowym rozprawa administracyjna, która ma charakter jawny, z wyjątkiem spraw dotyczących wynalazku tajnego lub wzoru użytkowego tajnego (art. 255⁵ pwp). Jednakże w razie powołania się przez strony na informacje prawnie chronione na podstawie odrębnych przepisów (np. dotyczących tajemnicy państwowej, służbowej, handlowej) jawność rozprawy może zostać wyłączona w drodze niezaskarżalnego postanowienia. Wyłączenie jawności może być całkowite lub częściowe i polegać przykładowo na zakazie przebywania na sali rozpraw osób postronnych, w tym świadków i biegłych, a także zakazie rejestrowania przebiegu rozprawy. Wyłączenie nie może jednakże naruszyć tzw. jawności wewnętrznej postępowania. W doktrynie postępowania cywilnego i karnego wyróżnia się dwa rodzaje jawności rozpraw – wewnętrzną polegającą na dostępności rozprawy dla stron, uczestników postępowania oraz zewnętrzną oznaczającą dostępność rozprawy dla wszystkich osób zainteresowanych, czyli dla publiczności (Szewc, 2014, s. 1282 i n.).

¹⁴ Art. 257 pwp.

W postępowaniu spornym wyłączenie jawności nie może obejmować obecności samych stron na rozprawie.

IV. Rozstrzygnięcia merytoryczne postępowania spornego i ich kontrola

W sprawach, o których mowa w art. 255 ust. 1 pwp, Urząd Patentowy wydaje bądź decyzje o charakterze deklaratoryjnym (sprawy o stwierdzenie wygaśnięcia tytułów ochronnych), bądź też o charakterze konstytutywnym (sprawy o unieważnienie tytułów ochronnych i unieważnienie uznania na terytorium RP ochrony międzynarodowego znaku towarowego oraz dotyczące licencji przymusowych) (Szewc, 2014, s. 1268). Rozstrzygnięciem kończącym postępowanie sporne przed Urzędem Patentowym jest podejmowana kolegialnie decyzja merytoryczna, której treścią jest orzeczenie o istocie żądania. W razie gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stanie się bezprzedmiotowe lub jeżeli wystąpi o to wnioskodawca, a nie sprzeciwiają się temu strony oraz gdy nie jest to sprzeczne z interesem społecznym, Urząd Patentowy wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, która jest rozstrzygnięciem formalnym (art. 105 k.p.a. w zw. z art. 256 ust. 1 pwp). Jednakże bezprzedmiotowości postępowania nie można utożsamiać z bezzasadnością żądania, czyli brakiem przesłanek do uwzględnienia wniosku (Dyl, 2014, s. 420 i n.; Przybysz, 2014, s. 310 i n.). W takim przypadku Urząd Patentowy winien wydać decyzję merytoryczną. W przeciwieństwie do bezprzedmiotowości postępowania, bezzasadność żądania strony musi być wykazana w decyzji załatwiającej sprawę co do jej istoty, a nie prowadzić do umorzenia postępowania¹⁵. Jak wspomniano na wstępie, Urząd Patentowy rozstrzyga sprawę w granicach wniosku i jest związany podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę. Jednakże jak wynika z art. 105 § 1 k.p.a., umorzenie postępowania może być całkowite lub częściowe, odpowiednio zatem rozstrzygnięcie merytoryczne może uwzględniać żądanie (bądź nie) jedynie częściowo (art. 104 § 2 k.p.a.). Jak podniósł NSA w uzasadnieniu wyroku z 20 lipca 2011 r.¹⁶, „Związanie Urzędu Patentowego granicami wniosku oznacza jedynie, że organ nie może wykroczyć poza zakres żądania określonego we wniosku. Nie może być natomiast rozumiane, co wydaje się oczywiste, jako związanie wnioskiem w taki sposób, że nie pozwala organowi na uwzględnienie żądania jedynie w części”.

Uregulowania art. 255⁷ pwp wskazują, że decyzja jest podejmowana zwykłą większością głosów. Niemniej jednak członek składu orzekającego, który nie zgadza się z treścią rozstrzygnięcia może dać temu wyraz, zgłaszając zdanie odrębne. Nawet w takiej sytuacji członek kolegium nie może uchylić się od obowiązku podpisania decyzji. Zdanie odrębne nie podlega ogłoszeniu ani zamieszczeniu w protokole rozprawy, jednakże fakt jego złożenia zaznacza się przy podpisie złożonym na decyzji, zamieszczając stosowną wzmiankę „zd. odr.” bądź „c.v.s.” (*cum voto separato*) (Demendecki, Niewęglowski, Sitko, Szczotka i Tylec, 2014, s. 1078–1079). Przepis art. 255⁸ pwp określa wymogi formalne decyzji, elementy, które muszą znaleźć się w jej treści, aby zaistniała ona w obrocie prawnym w sposób niewadliwy. Wskazane elementy są zasadniczo zgodne z ogólnymi wymogami decyzji administracyjnej przewidzianymi w art. 107 § 1 k.p.a. Jednakże w treści decyzji Urzędu Patentowego musi znaleźć się rozstrzygnięcie co do kosztów

¹⁵ Tak wyr. WSA w Warszawie z 1 grudnia 2006 r., VII SA/Wa 1520/06, Legalis; wyr. WSA w Warszawie z 17 marca 2004 r., IV SA 3439/02, Legalis.

¹⁶ II GSK 647/10, Lex nr 1083332.

postępowania (art. 255⁸ ust. 1 pkt. 7 pwp), ponadto członek kolegium może podpisać się jedynie samym nazwiskiem (Szewc, 2014, s. 1297–1298) i przy podpisie nie określać swojego stanowiska służbowego. Integralną częścią decyzji jest jej uzasadnienie odzwierciedlające proces myślowy członków kolegium, który legł u podstaw wydania rozstrzygnięcia. Uzasadnienie powinno wskazywać fakty, które organ orzekający uznał za udowodnione, dowody, na jakich się oparł oraz przyczyny, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, a także wyjaśnienie podstawy prawnej z przytoczeniem przepisów prawa. W przypadku uzasadnień decyzji Urzędu Patentowego przewidziano 30-dniowy termin do ich sporządzenia od ogłoszenia decyzji. Pozbawienie decyzji jakiegokolwiek elementu określonego w przepisie art. 255⁸ pwp skutkuje jej wadliwością, jednakże nie w każdym przypadku musi oznaczać jej nieważność. Komentatorzy za minimum elementów decyzji uznają cztery składniki: oznaczenie organu, adresata decyzji, czyli strony lub stron, rozstrzygnięcie i podpis osoby uprawnionej do jej wydania (Dyl, 2014, s. 458; Przybysz, 2014, s. 324). Należy jednak podzielić pogląd, iż art. 255⁸ pwp określa jedynie niezbędne składniki decyzji, pewne minimum gwarantujące jej niewadliwość, natomiast może być ona uzupełniona jeszcze o inne elementy, np. załączniki (Szewc, 2014, s. 1290). Decyzje Urzędu Patentowego, z wyjątkiem tych wydanych na posiedzeniu niejawnym, podlegają ogłoszeniu (art. 255⁹ i 255¹⁰ pwp), od tej również chwili organ jest związany decyzją zgodnie z art. 110 k.p.a.

Nadzór jurysdykcyjny nad merytorycznymi decyzjami Urzędu Patentowego sprawują sądy administracyjne, do których stronom w sprawach określonych w art. 255 pwp przysługuje skarga od decyzji. Postępowanie toczy się według zasad i w trybie określonym w przepisach ustawy – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi¹⁷. sama skarga zaś musi dotyczyć spraw określonych w art. 3 tej ustawy. Jak podkreślił NSA w uzasadnieniu postanowienia z 20 marca 2007 r.¹⁸, „Skarga do sądu administracyjnego przysługuje wyłącznie od tych rozstrzygnięć Urzędu Patentowego RP wydanych w postępowaniu spornym, które mieszczą się w katalogu określonym w art. 3 p.p.s.a.”. Akcentowana we wstępnej części artykułu zasada kontradyktoryjności postępowania spornego ma znaczenie również w zakresie kontroli rozstrzygnięć Urzędu Patentowego. Sąd administracyjny weryfikujący zaskarżoną decyzję także orzeka w granicach prawnych zakreślonych przez wnioskodawcę. Jak wskazał WSA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z 9 sierpnia 2006 r.¹⁹, „Zgodnie z art. 255 ust. 4 Prawa własności przemysłowej Urząd Patentowy rozstrzyga sprawy w trybie postępowania spornego w granicach wniosku i jest związany podstawą prawną wskazaną przez wnioskodawcę. Natomiast sąd administracyjny kontroluje zaskarżoną decyzję, stosując kryterium prawne w granicach danej sprawy i powoływanie nowych podstaw unieważnienia decyzji na etapie postępowania sądowego, które nie były przedmiotem rozpoznania przez Urząd Patentowy RP nie jest dopuszczalne”. Od decyzji rozstrzygającej sprawę co do istoty i wydanej po przeprowadzeniu rozprawy nie służy przewidziany w art. 127 § 3 k.p.a. wniosek o ponowne rozpoznanie sprawy (art. 256 ust. 3 pwp). Autorzy (Szewc, 2014, s. 1308) wskazują, że u przyczyn takiego rozwiązania leży przekonanie, iż decyzja podjęta przez kolegialny skład orzekający nie ma już szans na zmianę przy ponownym rozpoznaniu

¹⁷ Ustawa z 30 sierpnia 2002 r. (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1302).

¹⁸ II GSK 232/06, Lex nr 321291.

¹⁹ VI SA/Wa 82/06, Lex nr 246149.

sprawy. Bardziej jednak prawdopodobne, iż ustawodawca chciał skrócić stronom drogę do sądu administracyjnego.

Ponadto w przepisie art. 258 pwp uregulowano możliwość wniesienia w sprawach, o których mowa w art. 255 pwp, skargi nadzwyczajnej do sądu administracyjnego. Podmiotami uprawnionymi do wniesienia skargi są Prezes Urzędu Patentowego RP, Prokurator Generalny RP i Rzecznik Praw Obywatelskich, a termin do jej wniesienia wynosi 6 miesięcy od dnia doręczenia stronie decyzji. Oczywiście decyzja musi być prawomocna, jednakże podstawowym kryterium zaskarżalności w trybie art. 258 pwp jest rażące naruszenie prawa przez decyzję. Rażącego naruszenia prawa nie należy utożsamiać z istotnym naruszeniem prawa. Nie każde bowiem istotne naruszenie prawa musi polegać na naruszeniu rażącym²⁰. Naruszenie prawa ma cechę rażącego, gdy decyzja nim dotknięta wywołuje skutki prawne niedające się pogodzić z wymaganiami praworządności, którą należy chronić nawet kosztem obalenia ostatecznej decyzji. Nie chodzi więc o spór o wykładnię prawa, lecz o działanie wbrew nakazowi lub zakazowi ustanowionemu w prawie²¹.

V. Podsumowanie

Nie da się ukryć, że sprawy z zakresu własności przemysłowej stanowią ciągle rosnący segment zainteresowania przemysłu, a co za tym idzie, praktyki prawa, która musi „obsłużyć” powstające na tym tle spory. Wzrasta potrzeba fachowej pomocy prawnej przy takich sprawach, a także sędziów specjalizujących się w tego rodzaju zagadnieniach. Wspomniano już na wstępie o pewnych problemach wynikających z dualizmu rozpoznawania spraw z zakresu własności przemysłowej częściowo przez sądy cywilne (sprawy o naruszenie praw z zakresu własności przemysłowej), a częściowo przez poddanie ich kontroli sądów administracyjnych (sprawy o unieważnienie i stwierdzenie wygaśnięcia praw wyłącznych). W tym systemie regulacja postępowania spornego jawi się jako zawiła normatywnie. W szczególności w zakresie odesłań do pwp, odesłań do k.p.a. oraz w przedmiocie odpowiedniego stosowania przepisów innych ustaw, np. k.p.c. Należy zatem poprzeć zgłoszony przez A. Szewca postulat wprowadzenia jednego rozdziału ustawy generalnie regulującego sprawę stosowania przepisów kpa we wszystkich postępowaniach przed Urzędem Patentowym oraz zaskarżania decyzji i postanowień wydawanych w tych postępowaniach (Szewc, 2014, s. 1312).

Bibliografia

- Adamczak, A. i du Vall, M. (2013). Sądownictwo patentowe w Polsce – perspektywy i realia. W: A. Matlak i S. Stanisławska-Kloc (red.), *Spory o własność intelektualną. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorom Januszowi Barcie i Ryszardowi Markiewiczowi*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Demendecki, T., Niewęglowski, A., Sitko, J.J., Szczotka, J. i Tylec, G. (2014). *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Dyl, M. (2014). W: R. Hauser i M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.

²⁰ Zob. wyr. WSA w Olsztynie z 9 maja 2012 r., I SA/O1 185/12, CBOSA.

²¹ Zob. wyr. NSA w Warszawie z 22 stycznia 2013 r., II GSK 2035/11, Legalis.

- Okoń, Z. (2004). *Komentarz do ustawy z dnia 23 stycznia 2004r. o zmianie ustawy – Prawo własności przemysłowej (Dz.U. 2004 r., Nr 33, poz. 286)*. Warszawa: LEX/el.
- Przybysz, P. (2017). *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Szewc, A. (2003). *Naruszenie własności przemysłowej*. Warszawa: LexisNexis.
- Szewc, A. (2014). W: P. Kostański (red.), *Prawo własności przemysłowej. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Szewc, A. i Jyż, G. (2011). *Prawo własności przemysłowej*. Warszawa: C.H. Beck.
- Wajda, P. (2014). W: R. Hauser i M. Wierzbowski (red.), *Kodeks postępowania administracyjnego. Komentarz*. Warszawa: C.H. Beck.
- Żyznowski, T. (2002). Niektóre aspekty drogi sądowej w sprawach z zakresu własności przemysłowej. *Przeгляд Sądowy*, 9.